

SAIT FAIK

ABASIYANIK

Semaver

SAİT FAİK ABASIYANIK
SEMAVER

Can Modern

Semaver, Sait Faik Abasıyanık

© 2025, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Remzi Kitabevi, 1936

Can Yayınları'nda 1. basım: Ocak 2025, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Abdullah Ezik

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No: 3/4

Zeytinburnu/İstanbul

Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-6501-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SAİT FAİK ABASIYANIK
SEMAVER

ÖYKÜ

♥can

Sait Faik Abasıyanık'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Alemdağ'da Var Bir Yılan, 2025

Seçme Hikâyeler, 2025

Son Kuşlar, 2025

SAİT FAİK ABASIYANIK, 1906'da, Adapazarı'nda doğdu. Çocukluk ve ilköğrenlik yılları babasının işi ve savaş yılları dolayısıyla farklı şehirlerde geçti. 1928'de Bursa Erkek Lisesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kaydoldu ancak eğitimi tamamlamadı. Babası Mehmet Faik Bey tarafından ekonomi eğitimi alması için Lozan'a gönderildi. Üniversite hayatına Grenoble'da devam etmek istedi ancak çok geçmeden bu kararından vazgeçti. 1934'te babası tarafından yeniden Türkiye'ye çağrıldı. İlk kitabı *Semaver*, 1938'de yayımlandı. Öykü, roman, deneme gibi farklı türlerde eserler kaleme aldı. Edebiyatımızın özellikle öykü türündeki en önemli yazarlarından biri olan Sait Faik Abasıyanık 1954'te İstanbul'da öldü.

İçindekiler

Kendi Burcunda Bir Yazar: Sait Faik Abasıyanık	11
Semaver	17
<i>Stelyanos Hrisopulos</i> Gemisi	23
Meserret Oteli	35
Bir Kıyının Dört Hikâyesi	41
Babamın İkinci Evi.....	49
İpekli Mendil	55
Kıskançlık	59
Bohça.....	63
Orman ve Ev	69
Düğün Gecesi.....	73
Şehri Unutan Adam	79
Üçüncü Mevki	85
Garson	91
Birtakım İnsanlar	97
Benimle Beraber Seyahatten Dönerler	
Sevmek Korkusu	103
Louvre'dan Çaldığım Heykel	107
Robenson.....	111
İhtiyar Talebe.....	115
Bir Vapur	141

Kendi Burcunda Bir Yazar: Sait Faik Abasıyanık

Modern Türk edebiyatının öncü yazarlarından biri olan Sait Faik Abasıyanık, 18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda dünyaya gelir. Babası Adapazarı belediye başkanlığı da yapmış olan, bölgenin tanınmış ticaret erbabından Mehmet Faik Bey, annesi ise yine aynı şehrin ileri gelenlerinden Hacı Rıza Efendi'nin kızı Makbule Hanım'dır. Gerek Birinci Dünya Savaşı'nın zorlu koşulları gerekse babasının ticaretle uğraşması nedeniyle sık sık farklı bölgelere göç eden aile, nihayetinde 1924 yılında İstanbul'a yerleşmiş, Sait Faik de yaşamını İstanbul'da sürdürmeye başlamıştır.

1924 yılında ailesinin İstanbul'a yerleşmesiyle İstanbul Erkek Lisesi'ne kaydolan Sait Faik, çok geçmeden yönetimle yaşadığı sorunlar nedeniyle okuldan uzaklaştırılır ve eğitimine Bursa Erkek Lisesi'nde devam eder. İlk öyküsü "İpekli Mendil"i de bu yıllarda bir edebiyat dersinde ödev olarak kaleme alır. Öykü, yıllar sonra *Varlık* dergisinin 15 Nisan 1934 tarihli 19. sayısında yayımlanır.

1928 yılında lise eğitimini tamamlayan Sait Faik, önce İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kaydolur ancak buradaki eğitimini yarım bırakarak okuldan ayrılır. Yayımlanan ilk yazısı "Uçurtmalar" bu süreçte, 9 Aralık 1929'da *Milliyet* gazetesinde okurla buluşur.

Sait Faik'in üniversite eğitimi almasını isteyen Mehmet Faik Bey, kardeşi Ahmet Faik Bey'le oğlunu Lozan'a gönderir (1930). Burada ekonomi eğitimi alması beklenen Sait Faik, bir süre sonra İsviçre'den sıkılır ve Fransa'ya geçer. Uzun bir süre

Paris, Marsilya ve Grenoble gibi Fransız şehirlerinde bulunan ve son olarak Grenoble'a yerleşen Sait Faik, Fransız edebiyatıyla yakından ilgilenmeye başlar, vaktinin büyük bir bölümünü kitap okuyarak geçirir. Bu yıllar, ona ilerleyen yıllarda yapacağı çevirilere dair de yol gösterici olur. Oğlunun üniversite eğitimini yarım bırakmasından rahatsız olan Mehmet Faik Bey, 1934 yılında kendisini yeniden İstanbul'a çağırır.

Babası tarafından sürekli ticaretle uğraşması için teşvik edilen Sait Faik, 1936 yılında Odunkapı'da bir zahire dükkânı açar ancak işlerin iyi gitmemesinden ötürü bu yer kısa bir süre sonra kapanır. Nihayetinde yine babası tarafından serbest bırakılan Sait Faik, yavaş yavaş bir süredir üzerinde çalıştığı öykü kitabına odaklanır. Uzun bir uğraşın ardından Sait Faik'in ilk kitabı *Semaver*, aynı yıl Remzi Kitabevi tarafından yayımlanır. 1938 yılında babasının vefatının ardından ise artık yeni bir dönem başlar. Tamamen serbest, hiçbir yükümlülüğü olmayan, dilediği gibi hareket alanına sahip bir Sait Faik söz konusudur.

Mehmet Faik Bey'in vefatının ardından aile işlerini devam ettiremeyeceği anlaşılan Sait Faik, geçimini kendisine miras kalan mülklerden gelen parayla karşılar. Annesi Makbule Hanım, bu zorlu yıllarda kendisinin en büyük destekçisi olur. Artık aile, kışları Kırığı Sokak'taki evlerinde, yazları ise Burgazada'daki köşkte geçirmeye başlar. Böylelikle Sait Faik için artık sadece okuma ve yazma edimleri ön plandadır.

Milliyet, *Kurun*, *Varlık*, *Yürüyüş* gibi çeşitli gazete ve dergilerde peşi sıra öyküleri yer alan Sait Faik, giderek kendisinden daha sık söz ettirmeye başlar. Yazdıkları kadar hakkında yazılanlar da ona olan ilgiyi artırır. 1936'da *Semaver*, 1939'da *Sarnıç*, 1940'ta *Şahmerdan*, 1944'te *Medarı Maişet Motoru* yayımlanır. Bu kitapları ilerleyen yıllarda *Lüzumsuz Adam* (1948), *Mahalle Kahvesi* (1950), *Havada Bulut* (1951), *Kumpanya* (1951), *Havuz Başı* (1952), *Son Kuşlar* (1952), *Kayıp Aranyor* (1953), *Şimdi Sevişme Vakti* (1953), *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (1954), *Az Şekerli* (1954) gibi kitaplar takip eder.

1942 yılında kısa bir dönem *Haber* gazetesinde muhabir olarak çalışan Sait Faik, sık sık adliyeleri ziyaret eder ve mahkeme salonlarında tanıklık ettiği olayları haberleştirir. Bu yazılar Sait Faik'in vefatının ardından 1956 yılında *Mahkeme Kapısı* adıyla kitaplaştırılır. Benzer şekilde *Tüneldeki Çocuk* (1955),

Müthiş Bir Tren (1981), *Karganı Bağışla* (2003) gibi kitaplarda Sait Faik'in gazete ve dergilerde kalmış metinleri, çeşitli çeviri ve yazıları derlenerek bir araya getirilir.

1940'lı yıllarda peş peşe öykü kitaplarını yayımlayan ve vaktinin büyük bir bölümünü yakın dost çevresiyle geçiren Sait Faik Abasıyanık, 1945'ten itibaren çeşitli sağlık sorunlarıyla yüzleşmeye başlar. Doktoru ve arkadaşı Fikret Ürgüp, Sait Faik'i bu süreçte ilk muayene eden isimlerden olur. 1948'de siroz teşhisi konur ve artık sıkı bir diyet yapması konusunda uyarılır. 1951 yılında ailesiyle birlikte Samet Ağaoğlu'nun desteği, özel doktoru Kazım İsmail Gürkan'ın tavsiyesiyle tedavi için Paris'e gider ancak birkaç gün sonra bu fikrinden vazgeçerek Türkiye'ye döner. Ailesinden ve dostlarından uzak bir yerde, bir hastane odasında tek başına ölme fikri onda büyük bir korkuya neden olur. Bundan sonraki süreçte bir yandan hastalığıyla mücadele ederken diğer yandan yazmayı sürdürür. 5 Mayıs 1954'te yemek borusunda meydana gelen kanama nedeniyle hastaneye kaldırılır. 11 Mayıs 1954'te vefat eden Sait Faik Abasıyanık, ertesi gün Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilir.

Kendisine ait özel, derinlikli, ayrıksı bir kurmaca dünyası geliştirebilmiş özel yazarlardan olan Sait Faik Abasıyanık, birçok kuşağı derinden etkilemiş, özellikle de öykü türünde büyük bir devrim yapmıştır. Samipaşazade Sezai, Halid Ziya (Uşaklıgil), Ömer Seyfettin, Refik Halit (Karay), Yakup Kadri (Karaosmanoğlu) gibi isimlerin ardından Sait Faik, Türk öykücülüğünü bambaşka bir hatta sürüklemiş, kendisinden sonra gelenler için yeni imkân ve yolların da önünü açmıştır.

İlk kitabı *Semaver*'den itibaren öykülerinin merkezine "küçük insan"ı yerleştiren Sait Faik Abasıyanık, karakterlerine büyük bir sevgiyle yaklaşırken yalnızlık, bir başınalık, aylıklık, hayat karşısında mücadele gibi birçok farklı izleğin peşinden gider. 1930'larda başlayıp 1950'lerin ortasına dek devam eden bu serüvende yazar, küçük insanı anlatmaktan hiçbir zaman geri durmamakla beraber öykücülüğünü giderek farklı noktalara/hatlara doğru genişletir. Dolayısıyla *Semaver*'den *Az Şekerli*'ye giden yolun hem çok çetrefilli hem de çok katmanlı olduğu dile getirilebilir.

Semaver, *Sarınc* ve *Şahmerdan* gibi kitaplarında emekçilerin mücadelelerine odaklanan Sait Faik, çoğunluğu Bursa ve

Adapazarı'nda geçen bu öykülerinde bir yandan dönemin ruhunu takip eder, diğer yandan kendi öykücülüğünü belirleyecek esas meselelere odaklanır. Bu öykülerde toplum, hiçbir zaman geriye itilmez ve metinler, belirli noktalarda toplumsal yaşamın izini sürer. Bir yandan hayat galesi içinde mücadelesinden geri durmayan işçiler anlatılır, diğer yandan onların yaşadıkları üzerinden toplumun içinde bulunduğu durumun panoraması çizilir. Böylelikle insan, zaman ve mekân olgusu yavaş yavaş iç içe geçmeye başlar ve toplum, tüm bu koşul ve meseleleri kuşatan başat izleklerden biri olur.

Gözlem, tanıklık ettiği olayları yazma, bir parçası olduğu toplulukların izini sürme, Sait Faik öykücülüğünün en temel özelliklerinden biridir. Bütün bir yazın serüveni boyunca bu düsturundan vazgeçmeyen Sait Faik, öykülerini çoğunlukla bildiği coğrafyalarda kurgular (önce Bursa ve Adapazarı, ardından Fransa, nihayetinde İstanbul ve Burgazada). Öte taraftan yazar, kendi dönemini yazmaktan, çevresinde gözlemlediği meseleleri işlemekten de geri durmaz. Onun için birçok şey kendi dünyasından ve gördüklerinden ibarettir. İnsan, bildiğiyle hareket eder ve Sait Faik öykücülüğünün ana hattı bu düstur üzerine kuruludur.

İstanbul ve Burgazada, Sait Faik öykücülüğündeki en başat öge olarak kabul edilebilir. Özellikle de 1945 sonrası öykülerinde yüzünü tamamen adaya çeviren Sait Faik, güneşin altında suya açılan balıkçıların, kır kahvesinde pinekleyen işsizlerin, kumsalda uzanan genç kızların, sokakta koşuşturan çocukların, sokak sokak dolanan seyyar satıcıların, gününbirlik ada ziyaretçilerinin peşinden gider ve öykülerini onlar üzerinden şekillendirir. Adada geçen uzun aylar, verimini böyle verir.

Lüzumsuz Adam, Havada Bulut, Havuz Başı, Son Kuşlar gibi kitaplarında Sait Faik, yüzünü yine adaya, küçük insana, onun kendine özgü dertlerine çevirmekle beraber meselelerini giderek çeşitlendirir. Bir yandan toplumun içerisinde bulunduğu açmazlar ve bunun bireye yansımaları, diğer yandan kişinin tüm zorluklara rağmen hayata tutunma mücadelesi yavaş yavaş daha da görünür olur. Tüm o öykülere sızan başıboşlar, bir köşede pinekleyenler, aylaklar artık dünyaya başka başka açılardan bakmaya başlar. Toplum, aile, tabiat gibi birçok unsur, artık küçük insan için bir çatışma alanı olarak belirir. Tüm

o aylıklıklar artık başka başka anlamlara gelmektedir. Kendi arzularının peşinden gitmek isteyen insan, birtakım sorunlarla yüzleşmek zorunda olduğunun farkında, bilincindedir.

Lüzumsuz Adam'la başlayan yeni yolculuğunda yazar, birlikte hareket ettiği "ben anlatıcı"yla sürekli olarak bir yürüme, dolanma hali içerisinde. Kırklar, bahçeler, sahiller, tren istasyonları, caddeler onun için yürünmesi, hikâye aranması, göz atılması gereken uğrak noktalardır. Anlatıcı/yazar, orada gördüklerini, işittiklerini, haberdar olduklarını kayda geçirme düşüncesiyle hareket eder ve bu yeni öyküler, küçük insanın ne derece çetrefilli sorunlarla yüzleştiğini görünür kılar. Benzer şekilde duygu ve duygulanımlar da daha baskın bir şekilde ön plana çıkar. Anlatıcı, hikâyesine yer verdiği karakterlere büyük bir sevgi ve anlayışla yaklaşmaya çalışırken onlardan yana tavır almaktan da geri durmaz. *Havada Bulut, Havuz Baş, Son Kuşlar* gibi kitaplarda da bu anlayış devam eder ve zamanla Sait Faik öykücülüğünü belirleyen temel başlıklardan biri haline gelir.

Sait Faik Abasıyanık'ın en ayrıksı ve özel kitaplarından biri olan *Alemdağ'da Var Bir Yılan*, salt içerik olarak değil, aynı zamanda biçim olarak da yeni bir yolun habercisidir. Anlatıcı, bu yeni öykülerde sadece yaşanan bir olayı/hadiseyi dile getiren kişi konumunda değil, aynı zamanda okuru da metne dahil etmeye çalışan, metni bir performans alanına çeviren farklı bir değere sahiptir. Bu yeni anlatıcı profili ile hem geleneksel anlatı/hikâye kalıplarının ötesine geçilir hem de yazarın "ben"e yüklediği anlam farklılaşır. Absürd, sürrealist, ben-ötesi yeni değerler ön plana çıkar ve böylelikle *Semaver*'le başlayan silsile, giderek farklı bir yöne evrilmiş olur.

Öyküye paralel bir şekilde şiir, roman ve deneme gibi farklı yazınsal türlerle de yakından ilgilenmiş, verim vermiş bir yazar olarak Sait Faik Abasıyanık, benzer hassasiyetleri bu metinlerinde de göstermiştir. İnsan sevgisi, insanı anlamaya yönelik derinlikli bakış ve duygudaşlık, onun bütün bir yazınsal serüvenini içine alan en temel başlıklar olarak dikkat çeker. Bu bağlamda vefatından kısa bir süre önce şiirlerini bir araya getirdiği *Şimdi Sevişmek Vakti* de ilk roman denemesi *Medarı Maişet Motoru* da *Kayıp Aranıyor* da aynı elden çıktığını gösteren birçok göstergeye sahiptir.

Kendi burcunda bir yazar olarak Sait Faik Abasıyanık, modern Türk öykücülüğünün en önemli figürlerinden/simalarından biridir. Başta 50 kuşağı olmak üzere kendi dönemi ve sonrasında birçok yazarı, şair ve edebiyatçıyı derinden etkileyen Sait Faik, ardında bıraktığı külliyatla özel bir yazar olarak değerlendirilebilir. Bugüne kadar yazılanlar ve bugünden sonra yazılacaklar, bu özel ilginin, sevgi ve yaklaşımın ne derece haklı ve yerinde olduğunu daha da görünür kılacaktır. Asaf Hâlet Çelebi'nin *Küllük* dergisindeki yazısında (1 Eylül 1940) kullandığı ifadeyle, "Sait Faik kendi ismi içinde mahsur kalacaktır. Hele bizde son zamanlarda onun bazı *raté* taklitleri türemekle beraber muhakkak ne kendisinden evvel ve ne de sonra ona yakın kimse gelmedi." Ve gelmeyecektir.

Sait Faik Abasıyanık külliyatını yayına hazırlarken metinlerin farklı dönemlerde yapılan baskılarını karşılaştırarak hareket ettik ve yazarın üslubuna, kelime tercihlerine müdahale etmedik. Bugün için anlaşılması güç kelime ve ifadeleri, kimi terim ve özel kullanımları dipnotlarda açıkladık. Umarız bugünün okuru da Sait Faik Abasıyanık külliyatını büyük bir heyecan ve arzuyla okur.

Abdullah Ezik
Ekim 2024, İstanbul

SEMAVER

“Sabah ezanı okundu. Kalk yavrum, işe geç kalacaksın.”

Ali nihayet iş bulmuştu. Bir haftadır fabrikaya gidiyordu. Anası memnundu. Namazını kılmış, duasını yapmıştı. İçindeki Cenabı Hak’la beraber oğlunun odasına girince uzun boyu, geniş vücudu ve çok genç çehresiyle¹ rüyasında makineler, elektrik pilleri, ampuller gören, makine yağları sürünen ve bir dizel motoru homurtusu işiten oğlunu evvela uyandırmaya kıyamadı. Ali işten çıkmış gibi terli ve pembeydi.

Halıcıoğlu’ndaki fabrikanın bacası kafasını kaldırmış, bir horoz vakarıyla² sabaha, Kâğıthane sırtlarında beliren fecr-i kâzibe³ bakıyordu. Neredeyse ötecekti.

Ali nihayet uyandı. Anasını kucakladı. Her sabah yaptığı gibi yorganı kafasına büsbütün çekti. Anası yorgandan dışarıda kalan ayaklarını gıdıkladı. Yataktan bir hamlede fırlayan oğluyla beraber tekrar yatağa düştükleri zaman bir genç kız kahkahasıyla gülen kadın mesut

1. Yüz. (Y.N.)

2. Ağırbaşlılık. (Y.N.)

3. Sabaha karşı Doğu’da tan yerinde ufuktan göğe doğru dikey olarak yükselen, piramit şeklinde Samanyolu ışığına benzeyen akçıl ve donuk beyazlık. (Y.N.)

sayılabılırdi. Mesutları çok az bir mahallenin çocukları değil miydiler? Anasının çocuğundan, çocuğun anasından başka gelirleri var mıydı? Yemek odasına kucak kucağa geçtiler. Odanın içini kızarmış bir ekmek kokusu doldurmuştu. Semaver, ne güzel kaynardı. Ali semaveri, içinde ne ıstırap ne grev ne de kaza olan bir fabrikaya benzetirdi. Ondan yalnız koku, buhar ve sabahın saadeti istihsal¹ edilirdi.

Sabahleyin Ali'nin bir semaver, bir de fabrikanın önünde bekleyen salep güğümü hoşuna giderdi. Sonra sesler. Halıcioğlu'ndaki askerî mektebin borazanı, fabrikanın uzun ve bütün Haliç'i çınlatan düdüğü, onda arzular uyandırır; arzular söndürürdü. Demek ki, Ali'miz biraz şairceydi. Büyük değirmende bir elektrik amelesi için hassasiyet, Haliç'e büyük transatlantikler sokmaya benzerse de, biz, Ali, Mehmet, Hasan biraz böyleyizdir. Hepimizin gönlünde bir aslan yatar.

Ali annesinin elini öptü. Sonra şekerli bir şey yemiş gibi dudaklarını yaladı. Annesi gülüyordu. O annesini her öpüşte, böyle bir defa yalanmayı âdet etmişti. Evin küçük bahçesindeki saksıların içinde fesleğenler vardı. Ali birkaç fesleğen yaprağını parmaklarıyla ezerek avuçlarını koklaya koklaya uzaklaştı.

Sabah serin, Haliç sisliydi. Arkadaşlarını sandal iskelesinde buldu; hepsi de dinç delikanlılardı. Beş kişi Halıcioğlu'na geçtiler.

Ali bütün gün zevkle, hırsla, iştiaqla² çalışacak. Fakat arkadaşlarından üstün görünmek istemeden. Onun için dürüst, gösterişsiz işliyecek. Yoksa işinin fiyakasını da öğrenmiştir. Onun ustası İstanbul'da bir tek elektrik-

1. Elde etme. (Y.N.)

2. Arzu, heyecan. (Y.N.)

çiydi. Bir Alman'dı. Ali'yi çok severdi, İşinin dalaveresini, numarasını da öğretmişti. Kendi kadar usta ve becerikli olanlardan daha üstün görünmenin esrarı çeviklikte, acelede, aşağı yukarı sporda, yani gençlikteydi.

Akşama, arkadaşlarına yeni bir dost, yeni bir kafadar, ustalarına sağlam bir işçi kazandırdığına emin ve memnun evine döndü.

Anasını kucakladıktan sonra karşı kahveye, arkadaşlarının yanına koştu. Bir pastra oynadılar. Bir heyecanlı tavla partisi seyretti. Sonra evinin yolunu tuttu. Anası yatsı namazını kılıyordu. Her zaman yaptığı gibi anacığının önüne çömeldi. Seccadenin üzerinde taklalar attı. Dilini çıkardı. Nihayet kadını güldürmeye muvaffak olduğu zaman, kadıncağız selam vermek üzereydi.

Anası, "Ali be, günah be yavrum," dedi. "Günah yavrucuğum, yapma!"

Ali, "Allah affeder ana," dedi.

Sonra saf, masum sordu:

"Allah hiç gülmez mi?"

Yemekten sonra Ali, bir *Natpinkerton*¹ romanı okumaya daldı. Anası ona bir kazak örüyordu. Sonra yükün içinden lavanta çiçeği kokan şilteler serip yattılar.

Anası sabah namazı okunurken Ali'yi uyandırdı.

Kızarmış ekmek kokan odada semaver ne güzel kaynardı. Ali semaveri, içinde ne ıstırap ne grev ne de patron olan bir fabrikaya benzetirdi. Onda yalnız koku, buhar ve sabahın saadeti² istihsal edilirdi.

* * *

1. *Nat Pinkerton*. Bir polis hafiyesi serisi. (Y.N.)

2. Mutluluk. (Y.N.)

Ali'nin annesine ölüm, bir misafir, bir başörtülü, namazında niyazında bir komşu hanım gelir gibi geldi. Sabahları oğlunun çayını, akşamları iki kap yemeğini hazırlaya hazırlaya akşamı ediyordu. Fakat yüreğinin kenarında bir sızı hissediyor; buruşuk ve tülbent kokan vücudunda akşamüstleri merdivenleri hızlı hızlı çıktığı zaman bir kesiklik, bir ter, bir yumuşaklık duyuyordu.

Bir sabah, daha Ali uyanmadan, semaverin başında üzerine bir fenalık gelmiş; yakın sandalyeye çöküvermişti. Çöküş, o çöküş.

Ali, annesinin kendisini bu sabah niçin uyandırmadığına hayret etmekle beraber uzun zaman vaktin geçtiğini anlayamamıştı. Fabrikanın düdüğü, camların içinden tizliğini, can koparıcılığını terk etmiş ve bir sünger içinden geçmiş gibi yumuşak, kulaklarına geldi. Fırladı. Yemek odasının kapısında durdu. Masaya elleri dayalı uyuklar gibi vaziyetteki ölüyü seyretti. Onu uyuyor sanıyordu. Ağır ağır yürüdü. Omuzlarından tuttu. Dudaklarını soğumaya başlamış yanaklara sürdüğü zaman ürperdi.

Ölümün karşısında, ne yapsak, muvaffak olmuş bir aktörden farkımız olmayacak. O kadar, muvaffak olmuş bir aktör.

Sarıldı. Onu kendi yatağına götürdü. Yorganı üstlerine çekti; soğumaya başlayan vücudu ısıtmaya çalıştı. Vücudunu, hayatiyetini bu soğuk insana aşlamaya uğraştı. Sonra, âciz, onu köşe minderinin üzerine attı. Bütün arzusuna rağmen o gün ağlayamadı. Gözleri yandı, yandı, bir damla yaş çıkarmadı. Aynaya baktı. En büyük kederin karşısında, bir gece uykusuz kalmış insan çehresinden başka bir çehre almak kabil¹ olmayacak mıydı?

1. Mümkün olarak. (Y.N.)

Ali birdenbire zayıflamak, birdenbire saçlarını ağarmış görmek, birdenbire belinde müthiş bir ağrıya iki kat oluvermek, hemen yüz yaşına girmiş kadar ihtiyarlamak istiyordu. Sonra ölüye bir daha baktı. Hiç de korkunç değildi.

Bilakis¹ çehre eskisi kadar müşfik, eskisi kadar mülayimdi. Ölünün yarı kapalı gözlerini metin bir elle kapadı. Sokağa fırladı. Komşu ihtiyar hanıma haber verdi. Komşular koşa koşa eve geldiler. O fabrikaya yollandı. Yolda kayıkla giderken, ölüme alışmış gibiydi.

Yan yana, kucak kucağa, aynı yorganın içinde yatmışlardı. Ölüm munis, anasına girdiği gibi onun bütün hassasiyetini, şefkatini, yumuşaklığını almıştı. Yalnız biraz soğuktu. Ölüm bildiğimiz kadar korkunç bir şey değildi. Yalnız biraz soğuktu o kadar..

Ali, günlerce evin boş odalarında gezindi. Gece ışık yakmadan oturdu. Geceyi dinledi. Anasını düşündü. Fakat ağlayamadı.

Bir sabah yemek odasında karşı karşıya geldiler. O, yemek masasının muşambası üzerinde sakin ve parlaktı. Güneş sarı pirinç maddenin üzerinde donakalmıştı. Onu kulplarından tutarak, gözlerinin göremeyeceği bir yere koydu. Kendisi bir sandalyeye çöktü. Bol bol, sessiz bir yağmur gibi ağladı. Ve o evde o, bir daha kaynamadı.

Bundan sonra Ali'nin hayatına bir salep güğümü girer.

Kış Haliç etrafında İstanbul'dakinden daha sert, daha sisli olur. Bozuk kaldırımların üzerinde buz tutmuş çamur parçalarını kırarak erkenden işe gidenler; mektep hocaları, celepler ve kasaplar fabrikanın önünde bir müd-

1. Aksine. (Y.N.)

Küçük şeyleri unutamayanlar, en geri hatıraları da unutamayanlardır. Hafızalarının bu bahtsız kuvveti karşısında hiçbir memleket, hiçbir vatan tutamadan her yeri, her şeyi severek öleceklerdir. Ben, artık tenhalaşmış sokaklarda bir memleket havası tutturarak; bu nevi kahveleri keşfetmekte büyük bir maharet kazanmıştım. Bazen susmasını bilen bir arkadaşıla, bazen kokulu bir likörü bitirinceye kadar saatler geçirdi.

Sait Faik Abasıyanık kendine özgü yalın ve akıcı öykülerinde okuru şaşırtan, insanı ve doğayı bütün içtenliğiyle anlatmaktan geri durmayan, her şeyin merkezine insan sevgisini koyan bir yazar. "Kökü kendinden olan" bir yazar olarak Abasıyanık, cumhuriyet dönemi edebiyatımızda bir mihenk noktası olarak belirirken çağdaş öykücülüğümüzün de temellerini atar.

Sait Faik Abasıyanık,
öykücülüğümüzün en özgün
ve ayrıksı seslerinden...

#insanmanzaraları #küçükinsan #ada #şehir #hayat

